

INNHold

FORORD	9
UENIGHETSFELESskap	11
Et nytt blikk på demokratisk samhandling	11
Definisjon	12
Bokas oppbygning	21
Begrepshistorien	22
Begrunnelsen og mål for boka	23
I DU ER ET UENIGHETSFELESskap – INDRE UENIGHET	
ER EN DEL AV DEG.	28
Roller	30
Stemmer	32
Hjernens indre mangfold: system 1 og system 2	36
Dine mørke sider: fordømmer, sinne og krenkelse	41
Stereotypier, fordømmer og rasisme	42
Sinne	46
Grums og renhet	50
Kreativitet	52
Litt kreativitetsteori	53
Hindre og muligheter for kreativitet	56
Intimitetstyranne	59

2	SKOLEN: UENIGHETSFELLESSKAP I KLASSEROMMET	62
	Retorikken om felles verdier. Et blick på læreplaner	63
	Klasserommene som uenighetsfellesskap	66
	Hvordan feirer du id?	67
	Undring	69
	Hvem kan feire id?	70
	Er vi alle enige om Bahai?	71
	Hvorfor ikke «dialog» eller «verdikonflikt»?	73
	Klasserommet som en trygg øvingsarena	77
	Autentisitet og normalitet	80
	Forventninger og selvoppfyllende profetier	83
	Kryssende akser for konflikt	87
	Fokus på respons	90
	Teknikker for å skille sak og person	94
	Problemløsning, ikke uforpliktende prat	96
	Handlingsdrivende sannheter?	101
	Kreativitet i klasserommet	103
	Hva hemmer og fremmer kreativitet i klasserommet?	105
3	NORGE SOM UENIGHETSFELLESSKAP	114
	Verdikommisjonen	114
	Snikislamisering og norske verdier	116
	Rema-Reitan som president	116
	Skolens verdiparagraf og Bostadutvalgets mandat	118
	Verdiretorikkens idéhistorie	120
	Kritisk ritualteori: en analyse av komplekse fellesskap	122
	Kommunitarisme	125
	Nasjonalisme, globalisering og demokratisk underskudd	127
	Hvorfor religion?	132
	Hva med fellesskapsdelen av uenighetsfellesskapet?	134
	Habermas og forfatningspatriotisme	138
	Habermas og «det postsekulære»	140
	Chantal Mouffe og agonistisk politikk	145
	Offentlig samtale i Norge	157

Nasjonalstaten som ramme 163
Avslutning 166
REFERANSER 169

FORORD

Denne boka er en hybrid. Sjangermessig er den litt lærebok, litt fagbok og litt essay. Forhåpentligvis vil den appellere til forskjellige lesere på forskjellige måter.

Likevel har jeg hatt en veldig tydelig leser i bakhodet da jeg skrev. Jeg har sett for meg en akademiker på et universitet eller en høyskole som sitter og velger ut pensum til et bacheloremne. Kanskje dette emnet er sosiologisk, kanskje det er om retorikk, kreativitet eller demokratiteori, kanskje det er pedagogisk eller opptatt av flerkulturelle samfunn. Uansett ser jeg for meg at den pensumansvarlige akademikeren er nesten ferdig med å lage emnet sitt: Grunnbøkene er på plass, begrepene er ordentlig definert, og feltets historie gjort rede for. Kanskje er det med noen case-studier i en artikkelsamling. Men det mangler litt krydder på tampen av pensumlisten, noe som kan åpne for nye tanker og diskusjoner. Det er denne personen jeg vil treffe.

Derfor er det en del informasjon om hva andre forskere og tenkere har sagt før, slik at studenten lærer om noe mer enn mine meninger. Det er aktuelle og relevante diskusjoner, slik at boka kan bli et bidrag til en samfunnsdebatt, men også en forklaring på denne debatten. Samtidig presenterer jeg her helt nye sammenhenger og innfallsvinkler. Dermed er dette en fagbok også. Det er faglighet nok «under panseret» til at fagpersonen også skal kunne lese med interesse.

For å treffe en pensumbeslutter må boka også kunne treffe studentene. Etter noen år med undervisningserfaring har jeg gjort meg noen refleksjoner. Denne boka forsøker å dempe opplevelsen

av avstand til stoffet ved å la min egen forfatterstemme være tydelig gjennom boka. Jeg forsøker å vise fram mine tanker og argumenter, ikke bare fastslå. Samtidig er boka relevant og aktuell, selv om den ikke har så mange oppskrifter til svar. Jeg har latt meg inspirere av en læreboksjanger som traff meg da jeg var student, den litt mer personlige «invitasjonen» til et fagfelt. Jeg har altså skrevet en lærebok som jeg gjerne ville lest som student. Det er en litt mer uformell, personlig og selvstendig argumenterende stemme enn de fleste lærebøkene har. Det er ikke et mål at studenten skal forstå alt ved første lesning, men det er et mål at det ikke er språkføringen og akademisk sjargong som hindrer forståelsen.

Det er med målgrupper som med ringer i vann. Ett presist treff kan føre til bred spredning. Jeg mener derfor at boka også er interessant for en bredere lesende krets utenfor akademiske institusjoner.

Det er mange som må takkes for å ha gjort denne boka mulig. Selve begrepet «uenighetsfellesskap» dukket opp i faglige diskusjoner i miljøet rundt forskningsprosjektet «Kulturell kompleksitet i det nye Norge» (CULCOM), ledet av Thomas Hylland Eriksen. Han har siden brukt begrepet på nye måter, og gitt meg troen på at dette er et begrep som har bredere interesse. Åse Røthing og Odin Lysaker bør også nevnes som faglige hjelpere i å tenke dypere om begrepet. Jeg vil også takke Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening for et stipend som gav muligheten til å sette av tid til å skrive førsteutkastet. Kristoffer Nilsen har sittet i Guatemala og designet et supert omslag, og fortjener en takk for den jobben. Per Robstad i Universitetsforlaget har holdt i prosessen med støttende ord, stor ro og gode grep. Takk også til konsulentene som gav innspill til teksten. De har uten unntak vært gode!

Uten usjenerte steder å skrive hadde jeg ikke klart å konsentrere meg. Jeg vil derfor takke Inge Iversen, Eilif Martiniussen, Janet Laird Eriksen og Bent Reidar Eriksen for skrivestuehjelp og barnevakt. Til sist vil jeg takke Ragnhild, som alltid er mer tålmodig enn jeg fortjener.